

Til ordfører Kent Ranum
Kopi: Gruppeledere i Trondheim bystyre

Deres referanse:
Vår referanse: 2020/386
Dato: 06.03.2024
Publikasjonsnr.: NIM-B-2024-005

Forespørsel om møte med Trondheims ordfører

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har over tid arbeidet med kommuners ivaretagelse av menneskerettighetene. NIM er et offentlig organ opprettet av Stortinget og har som oppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge. Vårt mandat omfatter blant annet å rådggi offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene.¹

Kommunene har etter Grunnloven § 92 et selvstendig ansvar for å respektere og sikre menneskerettighetene,² og står i førstelinjen når det gjelder å sikre mange av dem i praksis. Menneskerettighetene er relevante for kommunene på en rekke ulike områder, som barnevern, kommunalt ansattes yringsfrihet, tvungen helsehjelp og funksjonshemmedes tjenestetilbud. Alt fra politiske vedtak som fattes i kommunestyret til barnevernets vurderinger i enkeltsaker kan berøre menneskerettighetene. Derfor er det viktig at kommunale ledere, folkevalgte og ansatte har god kjennskap til menneskerettighetene.

Byer spiller en grunnleggende rolle i arbeidet med å sikre menneskerettighetene. Derfor er det gledelig at Trondheim kommune blant annet har en flerårig innsats for styrket lokal gjennomføring av FNs barnekonvensjon. NIM håper Trondheim vil bygge videre på dette arbeidet, og sørge for en enda mer systematisk tilnærming også til andre menneskerettighetskonvensjoner. En god måte å sette i gang et slikt arbeid på, er ved å erklære seg som en menneskerettighetsby. Dette innebærer at kommunen forplikter seg til å styrke realiseringen av menneskerettighetene i all politikkutforming og tjenesteyting. En slik erklæring kan være en god måte å vise politisk vilje til å styrke ivaretagelsen av menneskerettighetene lokalt, og markere startskuddet for mer konkrete prosjekter og tiltak.³ I Norge har kun Bergen formelt erklært seg som menneskerettighetsby, og NIM håper flere byer vil følge i deres fotspor.

Vi i NIM ønsker å hjelpe landets kommuner med å få en mer systematisk tilnærming til menneskerettighetene, og har nylig lansert flere ressurser som vi håper og tror kan være

¹ Jf. NIM-loven § 3 bokstav b. For mer om NIM, se www.nhri.no/om.

² I ytterste konsekvens kan kommunene holdes rettslig ansvarlig for brudd på menneskerettighetene i domstolene. Dette ble bekreftet av Høyesterett i 2022 i den såkalte «Tolgasaken», se HR 2022-401-A.

³ For mer om menneskerettighetsby-konseptet og hva det innebærer, se guiden «Human rights cities in the European Union», fra EUs menneskerettighetsbyrå Fundamental Rights Agency (FRA): <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/human-rights-cities-framework>

til nytte for dere. Blant annet har vi lansert et [nettkurs i menneskerettigheter for folkevalgte og ansatte i kommuner](#). Kurset rettet mot folkevalgte gir flere praktiske eksempler fra det politiske arbeidet lokalt, og råd om hvordan man som kommunepolitiker kan bidra til å sikre menneskerettighetene. Vi har også utarbeidet en [veileder for utredning av menneskerettslige problemstillinger](#), som blant annet vil være et nyttig verktøy i politisk saksbehandling. I tillegg har vi lansert en [database som samler alle anbefalingene til Norge fra FN de siste årene](#), der flere er rettet mot kommunene.⁴ Vi håper ressursene oppleves som nyttige, og at de vil tas aktivt i bruk av kommunens ansatte og folkevalgte.

Vi ønsker med dette å be om et møte med ordføreren, for å presentere vårt arbeid på feltet og tematisere hvordan kommunen kan styrke sitt arbeid med å sikre menneskerettighetene ytterligere. Svar på henvendelsen kan sendes til NIMs rådgiver Eivind Digranes på eivind.digranes@nhri.no.

Gruppelederne i bystyret er satt på kopi for orientering.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Eivind Digranes
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

⁴ For mer om NIMs ressurser om kommuner og menneskerettigheter, se www.nhri.no/temaer/kommuner. Der finnes blant annet NIMs rapport «Kommuner og menneskerettigheter». Rapporten inneholder blant annet en gjennomgang av hvilke menneskerettslige forpliktelser som gjelder for kommunene, og funnene fra en undersøkelse av kommunale lederes kjennskap til menneskerettighetene. I tillegg inneholder rapporten en samling av god praksis internasjonalt og råd om hvordan ivaretagelsen av menneskerettighetene kan styrkes lokalt.